



Posta  
probárit

merar conform  
No. 157.012/1934

# MAGYAR LAPOK

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre  
HUNGARIA BUDAPEST  
Körút 9

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:  
**dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**  
Felelős igazgató: **FOLLMANN GÉZA**  
Törvényeséki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyárfás Elemér**

## Felfogásbeli különbözőség a francia kormányban

**Bonnet külügyminiszter kiegyezést akar a németekkel.  
Daladier rádióbeszédben ismerteti a hivatalos külpolitikai  
állásfoglalást**

*Párizsból jelentik:* A *Ce Soire* komoly forrásokra hivatkozva azt írja, hogy a francia kormány kebelében komoly ellentétek tapasztalhatók. A lap szerint a kormány tagjai felfogásuk szerint három csoportra oszlanak.

Az első csoport, amelyik *Bonnet* külügyminiszter politikáját támogatja, a Németországgal való megegyezésnek a híve és azt szeretné, ha a francia kormány megkezdene a békéltető tárgyalásokat Németországgal.

A másik csoport élén *De Monzie* munkügyi miniszter áll. Ez a csoport abban a lehetőségben remél, hogy a berlin—római tengelyt sikerül meggyöngyíteni vagy talán sikerül Berlint teljesen elválasztani Rómától. A munkügyi minisztérium *De Monzie* hatása alatt már

a külügyminisztérium valóságos fióktézményévé alakult.

A harmadik csoport, amelynek *Daladier* miniszterelnök az élharcosa, azt a nézetet vallja, hogy Franciaország területéből egy talpalatnyit sem szabad átengedni idegen nagyhatalomnak.

**Nagy érdeklődés előzi meg Daladier rádióbeszédét.**

*Párizsból jelentik:* *Daladier* francia miniszterelnök szerdán este, francia időszámítás szerint háromnegyednyolc órakor mondja el nagy érdeklődéssel várt külpolitikai rádióbeszédét. A beszédet a lyoni és a rennesi rádióállomás angolul, a strassburgi németül, míg a nizzai rádióállomás olaszul közvetíti.

## Vita a lordok házában az angol kormány által kezdeményezett szövetségről

**Előreláthatólag csak Anglia, Franciaország és Oroszország szövetkezéséről lehet szó**

*Londonból jelentik:* A lordok házában ülésén lord *Plymouth* azt az indítványt terjesztette elő, hogy az angol kormány tegyen kezdeményezéseket annak a megakadályozására, hogy bizonyos államok a kisebb országoktól olyan nyomást gyakorolhassanak, amellyel azok függetlenségük feladására kényszerítik. A kormány képviselője az indítványra azt felelte, hogy az angol kormány nem tehet mást, minthogy kizárólag diplomáciai uton és tanácskozással lép közbe az ilyen kérdésekben.

A külpolitikai vita során egyenként több kijelentés hangzott el, amelyek azt kívánták, hogy a német terjeszkedés ellensúlyozására tervezett szövetségnek semmitféle támadó jellege ne legyen és kizárólag védekezési intézkedésekre vonatkozzék.

A vita további során többen szemére vetették az anglikán egyház fejének, a canterbury-i érseknek, hogy a Szovjettel való szövet-

kezés mellett foglalt állást. A felsőházi tagok kétségbevonták a Szovjet katonai erejét. Egyikük kijelentette, hogy a Szovjet egyáltalán nem demokráta állam és a vele való szövetkezés veszélyezteti az angol demokráta szellemet.

Máskülönben a londoni sajtót is erősen foglalkoztatják a szövetkezés lehetőségei. A lapok hangoztatják, hogy feltétlenül erőteljes intézkedéseket kell tenni minden újabb európai támadási kísérletre irányuló fenyegetéssel szemben. A *Financial Times* szerint angol vezető körökben úgy látják, hogy a nagyszabásúnak tervezett németellenes összefogás végeredményben hármasszövetséggé zsugorodott össze, amely Franciaország, Anglia és Szovjet-Oroszország között jön létre. A *Times* a kötelező katonai szolgálat bevezetésével foglalkozik és azt fejtegeti, hogy az egyáltalán nem ellenkezik a demokratikus elvekkel.

## Az olasz-francia ellentét

Irta: **Aradi Zsolt** (Róma).

A francia-olasz viszony kellemetlen fejlődése nem újkeletű. Együttjárt ez az apennini félsziget nemzeti önállósulásával s azzal, hogy ez a terület nemcsak a történelmi kövek és a nemzetek fölötti vallás vezetőségének központja lett, hanem építő és új gondolatokat termelő állam. A világháborúban a franciák ahol csak tehettek, lekicsinyelték az olaszokat s Clémenceau volt az, aki megakadályozta, hogy a békétárgyalásokon Olaszországnak is jusson valamivel több, mint ami jutott s amit lehetetlen volt neki itélni.

Az olasz-francia ellentét gyökere három összetevőből ered.

Az egyik, mint ahogyan még a világháborúban egy francia admirális kijelentette, az, hogy a Földközi-tengeren csak egy flotta uralkodhatik, mert ha kettő nőtt nagyra, akkor a sors törvényszerűsége folytán egyik a másiknak szolgálja lesz. A két flotta ma már majdnem egyforma s ami az olaszok oldalán hajóiban hiányzik, kipótolják repülőgéppel.

A másik összetevő maga a faji kérdés. Ez egyszer nem a zsidóság játszik főszerepet ebben a faji kérdésben. Olaszországnak fáj, hogy különösen a délfraancia vidékeken és Tuniszban annyi olasz vagy olasz származású ember él, akik miután ott kenyeret kaptak, letelepedtek, igen hamar naturalizálták magukat s néhány év múlva teljesen franciákká válnak, gyermekeik pedig már csak nevében olaszok. Fáj Olaszországnak Korzika, melynek lakossága olasz, fáj bizonyos tekintetben Málta is, de erről lemondott éppennygy, mint Hitler Dél-Tirolról. Fájnak Olaszországnak azok a kétségtelenül nagy franciák, akik ismét kétségtelesen olasz származásúak, olasz a nevéik. Főérv ezen a téren persze Bonaparte Napoleon, akinek keresztlevelét még olasz nyelven írták Ajaccióban, s melyet az olasz sajtó facsimilében közölt is.

A harmadik pont a gyarmatok kérdése. A világháború után egyetlen felelős francia kormányfő volt, aki belátta, hogy Olaszországot gyarmatokhoz kell juttatni. Ez az államférfi: Laval, nem vitte keresztül tervét. Hogy miért bukott meg annak idején elgondolása, arranéze sokfajta verzió van. Az egyik szerint Laval mint miniszterelnök csak abba egyezett bele, hogy az olaszok békés úton „penetrálják” Abesszíniát és úgy foglalják el. Miután pedig fegyverhez nyúltak, ebbe nem egyezhetett bele. Más felfogás szerint az angol befolyás érvényesült, mely Szudán és Egyiptom miatti féltékeny hallani sem akart még egy „pénetration pacifique”-ről sem. Azóta az angolok rájöttek, hogy gyarmataikat az olasz követelések nem veszélyeztetik. Olaszország tehát még több gyarmatot akar, még több lehetőséget s elsősorban tőkét és területet, mert népszaporulatát el kell helyezni.

Ha már most ezeket a pontokat sorra vesszük, úgy igen érdekes következtetésekre juthatunk.

Ad 1. Franciaország természetesen nem hajlandó flottáját kisebbiteni. Olaszország még kevésbé. Míg azonban Franciaországnál csak gyarmatvédelmi szempontok játszanak ma szerepet, Olaszországnál egészen más is közbe játszik. A keleti Földközi-tengeren még igen nagy riválisai támadhatnak a fiatal fasiszta birodalomnak. Görögország mint flotta nem számít, de számít mint flottabázis s ez ma az angolok kezében van. Számitásba jöhet igen erősen Törökország, melynek kegyeiért ma Európában versenyeznek. Petróleum kivételével minden nyersanyaggal és minden élelmicikkel bőven rendelkezik. S ki tudja, mikor részesül ismét az iraki olajmezőkben. A török flotta az angol és francia egyezmények alapján teljesen uralkodik a keleti földközi-tengeri bejáratokon. De van egy harmadik konkurrens is: Szovjet-Oroszország, ma még gyengének látszik, mint az

Sör nélkül A TAVASZ  
mitssem ér, mindenki

## DREHER-HAGGENMACHER

== sört kér! ==

a szeptemberi krízis idején is kitűnt. Törökország-  
nak sikerült a szovjet gyámságot magáról leráznia.  
De ki tudja, mikor támad ismét kedve az orosz  
óriásnak, akár a szovjet, akár egy későbbi polgári  
kormányzat alakjában, hogy széttekintsen a mele-  
gebb tengeren? Igaz, hogy Olaszország bázisai,  
Szicília és a Dodekanézosi kis szigetek nagyon  
erősek és Nyugat felé éppúgy el tudja zárni a be-  
járatot, mint Nyugatról Kelet felé. Éppen ezért  
nem mondhat le arról, hogy flottáját növelje s ha  
flottáját növeli, akkor Franciaországgal csak úgy  
élhet békében, ha az egyéb problémákon már meg-  
egyeztek.

Ad 2. A faji kérdésben valóban két igen éles  
nézet ütközik össze. Franciaország már régen le-  
tért arról, hogy kizárólag a francia fajúakat fo-  
gadja be franciáknak, mert a faj fogalma Francia-  
országban nemcsak a leszármazáson, hanem a bele-  
lélen is nyugszik. Párizsnak nemcsak azért volt  
szüksége erre, mert gyarmatbirodalmában így  
akarta magához láncolni a színeseket, megadván  
nekik a francia polgárjogot, hanem azért is, mert  
valóban rohamosan kezdett csökkenni az ország  
lakosságának száma. Annyi tény, hogy a természe-  
tes szaporodás Franciaországban ma már nem  
olyan kicsiny, mint még néhány évvel ezelőtt volt.

Olasz és egyéb részről ellenben éppen arra  
mutatnak rá, hogy a franciák természetes szaporo-  
dása nem az eredeti francia faj, a francia nép to-  
vábbszaporodása, hanem csak azok haladnak előre,  
kik valamilyen más fajból kerültek be a gall terü-  
letre. A legutóbbi hónapok eseményei aztán még  
jobban kettéválasztották az olasz és a francia poli-  
tikát. Olaszország hivatalosan is faji álláspontra  
helyezkedett. Ezen az alapon könyvelik el az olaszok  
Napoleont is olasznak s ezen az alapon reklá-  
málják Korkizát. Logikus következménye ez a faji  
gondolatnak, mert Napoleonban is az olasz faji  
génusz nagyszerűségét látják.

Franciaországban ezzel szemben tágabb fogal-  
lom a faji meghatározás és ezért történt aztán,  
hogy amikor az olaszok Korkizát és Nizzát kezd-  
ték követelni, a franciák azzal a sértő válasszal fe-  
leltek, hogy Turinra tartanak igényt s bizonyít-  
gatni kezdték, hogy csak a véletlennek köszönhető,  
hogy egész Olaszország most nincs francia uralom  
alatt. A probléma megoldása a vitán túl a követ-  
kezőkben található meg: Franciaország már régen  
egységes nemzeti állam volt, amikor Németország  
és Olaszország még küzdöttek a maguk egységéért.  
Olaszország a jelen veszélyeivel szemben még na-  
gyobb nemzeti összefogást tart szükségesnek s  
ezért hangsúlyozza a zárt faji fogalmat. Francia-  
ország pedig könnyedén válaszolhat erre az olasz  
elhatározásra, hiszen volt idő, amikor Francia-  
ország volt ehhez hasonlóan zárt. S ha most tá-  
gabb fogalom is érvényesül, az korántsem jelenti,  
hogy a francia öntudat kibébedett volna. Ellen-  
kezőleg, ez az öntudat talán ma is a legbüszkébb  
egész Európában. Ha nem is a legerősebb, de min-  
denestre a leggőgösebb és legelzárkózottabb min-  
den idegennel szemben.

Természetesen foglalkozni kell mégis a zsidó  
kérdéssel e faji kérdés margóján Olaszország és  
Franciaország között. A fasiszmus a nemzetközi  
zsidóságot tekinti az antifasiszta mozgalmak meleg-  
ágyának. A Duce azért hozta meg zsidóellenes ren-  
deleiteit, mert rájött arra, hogy itt keresendő az  
antifasiszmus központja s erre dokumentumokat is  
találtak. A zsidóság Franciaországban az olasz fel-  
fogás szerint ma vezető szerepet játszik s arra  
hajtja a francia kormányt, hogy erősen tartson ki  
olaszellenes állásfoglalásában. Ez természetesen  
tovább mérgeíti a viszonyt a faji kérdés terén is.

Ad 3. Olaszország nem élhet gyarmatok nél-  
kül, mert ki kell robbannia emberfölsége miatt.  
Franciaország e gyarmati lehetőségeket aka-  
dályozza, mert tunisi állásfoglalását nem adhatja  
fel. Olaszország a legjobb kapcsolatokat tartja  
fenn az arab világgal s francia felfogás szerint ez

a legveszélyesebb játék, mert mind a két ország  
erősen ráfizethet. Olaszország erre azzal válaszol,  
hogy az ő faji elgondolása megakadályoz minden  
veszélyes lehetőséget s az arabok előnyomulását  
úgysem lehet megakadályozni. Franciaország gaz-  
dasági érdekeit azonban nem sértik az olasz gyar-  
matok, mert az ország struktúrája egészen más.

Végső következtetés: a spanyol kérdés is eb-  
ből a szempontból nézhető a két ország között.  
Franciaországnak nem érdeke, hogy egy olasz be-  
folyás alatt álló Spanyolország legyen határain s  
ezért követelt el mindent, hogy az olasz légioná-  
riusok ne érhesse el a francia határig.

## ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA

A szatmári és nagyváradi egyházmegyék kebelében működő  
Actio Catolica és Mária-kongregációk, Megyéspáspstorunk védnök-  
sége alatt az idei **pünkösdi** ünnepére zarándoklatot rendeznek  
az Örök városba, hogy az új Szentatya áldásában részesüljenek.

A zarándoklatra szeretettel meghívják Erdély összes katolikusait

**Indulás Nagyváradról: május 23-án d.e.**  
**visszaérkezés: június 2-án reggel**

A zarándokok Firenzében 1 napot, Rómában 4 napot, Velencében 1 nappal töltenek  
Utirány: Budapest, Ljubjana, Velence, Firenze, Róma

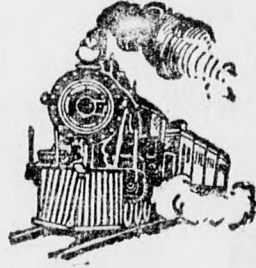
**Részvételi díj személyenként 4950 lei**

Ezen összegben bentfoglaltatik:

1. A teljes vasuti jegy, külön kocsikban, gyorsvonaton.
2. Az összes vízumdíjak.
3. Teljes ellátás (étkezés) és elszállásolás Firenzében és Rómában, továbbá  
egyszeri étkezés (ebéd) Velencében.
4. Rómában egy autó-körétea.
5. Csomagok őrzése a velencei s firenzei állomáson, ki- s bevitel Rómában.
6. Szakszerű vezetés.

Rómából külön kirándulás Nápolyba és Capriba. Ennek többlet-  
költsége 1050 lei. — A másodosztályon utazók 1500 lei-vel  
többet fizetnek. **Jelentkezési határidő: 1939 május 10**

Az utazáshoz legalább 3 hónapi időtartamra érvényes egyéni ut-  
levél szükséges. Az utlevél beküldésének határideje május hó 10.  
A részvételi díj egyharmad része jelentkezéskor fizetendő, a többi  
összeg május 10-ig fizetendő ki. — Bővebb felvilágosítást ad és rész-  
letes tájékoztatót a „MAGYAR LAPOK” kiadóhivatala nyújt  
(Oradea, str. Regele Carol 5.) **A rendezőbizottság**



## Hajóstragédia Rhodos közelében

Három napig, egy szál deszkába kapaszkodva úszott a vizen egy hajó kapitánya.  
A szirtre futott hajó személyzetével együtt elmerült.

Bucuresti. Saját tud. A constantai jólérte-  
sültek elbeszélése szerint egy olasz hajó Rhodos  
sziget közelében kihalászta a tengerből a „Tri-  
cos” nevű hajó parancsnokát, aki három nap-  
on át egy deszkába kapaszkodva úszott a vi-

zen. A hajótöröttet a mitilinei kórházba szállí-  
tották, ahol megállapították róla, hogy meg-  
őrült. A „Tricos” szirtre futott s emiatt egész  
személyzetével együtt elmerült. A kapitány a  
szerencsétlenség egyedüli túlélője.

## Kétszázmillió kártérítést igényel az államtól a közbirtokosság

Bucuresti. Saját tud. A prahova-megyei  
Aricesi község közbirtokosainak tulajdonát  
képező Albinari erdő vitás tulajdonjoga ügyé-  
ben a közbirtokosok évtizedeken át folytatott  
pereskedésében végre pernyertesek lettek az  
állammal szemben. Most keresetet nyújtottak  
be 200 millió lei kártérítésért, az állam által  
1884 óta jogtalanul kitermelt fa értékeért.

## Huszonnégy tagu pénzcsempésző csapatot tartóztattak le a cseh- lengyel határon

Prágából jelentik: A cseh-morva protekto-  
rátus határon őrködő német vámhatóságok a  
lengyel határon 24 egyént vettek őrizetbe, akik  
magyértékű valutát és készpénzt akartak ki-  
csempészni Lengyelországba. Mind a 24 egyént  
letartóztatták. Személyi adataik felvételekor  
kiderült, hogy az elfogottak közül többen a  
volt cseh kommunista párt vezetőségéhez tar-  
toztak.

# A nemzetivált Madrid

**Kétszázézer főnyi nemzeti hadsereg, közte olasz katonaság is, vonult be a spanyol fővárosba. Madridban bámulatos gyorsan helyreállt a rend. Hitler táviratilag üdvözölte a nemzeti csapatokat**

Madridból jelentik: A spanyol fővárosnak a nemzeti csapatok által való birtokbavétele befejezést nyert. A nemzetiek bevonulása a főváros lakosságának örömmujongása közepette történt meg. A nemzeti hadak bevonulása előtt Madrid fölött kedden délután megjelentek a nemzeti repülőgépek. Alacsonyán szállottak el a város levegőterében és a lakosság ujjongással, kendőlobogtatással fogadta a nemzetiek gépeit. Délután háromnegyed 3 órakor a nemzetiek ideiglenes városvezetősége már át is vette a közszolgálatok fölötti parancsnokságot és a középületeket a nemzeti színekkel díszítették fel. Délután 4 óra a nemzeti haderő már teljesen megszállotta az egyetemi negyedet. A 16. nemzeti hadosztály parancsnoka a madridi rádióban biztosította a lakosságot, hogy a nemzetiek helyreállítják a rendet és a fegyelmet és senkinek sem lesz bántódása.

A Havas-ügyenökség jelentése szerint Madridba óriási nemzeti haderő vonult be. A bevonuló csapatok között ott volt a Vittorio nevű olasz ezred is. Kedden a kora délutáni órákban a madridi rádió már a spanyol nemzeti himnusz és a fallangisták indulóját játszotta. Este felé már az összes középületeken a nemzetiek vörös-arany-vörös zászlója lengett. Miaja tábornok és a védelmi junta valamennyi tagja Valenciába menekült.

A nemzeti hatóságok a politikai foglyokat Madrid megszállása után azonnal szabadlábra helyezték és a polgári lakosság között nagymennyiségű élelmiszert osztottak ki.

Guneez nemzeti propagandaügyi miniszter

kedden este a burgosi rádióban beszédet mondott és bejelentette, hogy Madridba kétszázézer főnyi nemzeti haderő vonult be és a főváros utcái már visszakapták rendes képüket. Serrano Sunner nemzeti belügyminiszter ugyancsak rádióbeszédet mondott. Hangoztatta, hogy egész Spanyolország népét határtalan öröm tölti el Madrid bevétele alkalmából. Megemlékezett az emberséges hatalmakról, amelyek a köztársasági spanyol erőszak ellenére fenntartották Madridban diplomáciai képviselőiket és

## Róma diadalmában

Rómából jelentik: Madrid elfoglalásának híre az olasz fővárosban óriási örömet okozott. Az utcákat pillanatok alatt hatalmas néptömeg lepte el és éltette Franco tábornokot és a Ducét. Mussolini a miniszterelnöki palota erkélyéről rövid beszédet intézett az egybegyűltekhez.

Bajtársak! — mondotta Mussolini. — Franco tábornok vitéz gyalogsága és az olasz légionáriusok bevonultak Madridba. Ezzel befejezték a győzelmes háborút és végső győzelmet arattak a bolsevizmus felett. Igy fog végezni Olaszország minden ellenségével.

## Hitler üdvözlő távirata Franco tábornokhoz

Berlinből jelentik: Hitler német birodalmi kancellár Madrid elfoglalása alkalmából meleghangú üdvözlő táviratot küldött a spanyol nemzeti hadsereg főparancsnokának, Franco tábornoknak. Hitler táviratában szerencsekívánatait fejezte ki a nemzeti Spanyolországnak a bolsevizmus felett aratott végleges győzelméhez.

A hatalmas tömeg óriási éljenzébe tört ki és egész késői órákig járták Róma fellobogzott és tündöklően kivilágított utcáit.

## Három év óta az első pap Madrid utcáin...

Madridból jelentik: A bevonuló nemzeti csapatok teljesen helyreállították a békés és a nyugalmat a spanyol fővárosban. Madrid utcáin megindult a rendes élet. A nemzetiek hatóságai letartóztatták Lopez tábornok gyilkosát. A tábornokot még a forradalom első napjaiban kórházi betegágyán gyilkolták meg a vörösek.

A nemzeti hadak bevonulása után megható jelenetek játszódtak le Madrid utcáin. Így az Alcala nevű utcán közvetlen a nemzetiek bevonulása után

feltűnt egy katolikus pap, aki addig egy pincében rejtkezett. A madridiak óriási, lelkes ünneplésben részesítették a papot, mert több, mint három éve nem kerülhetett pap szemük elé. A katolikus pap elmondotta, hogy a vörös uralom egész tartama alatt Madridban tartózkodott és a pincékben rejtőzött.

## Németország és Olaszország diplomáciai tanácskozásai a spanyol kormánnyal.

Burgosból jelentik: Olaszország és Németország burgosi nagykövetei közvetlen tanácskozásokat kezdtek Jordana tábornokkal, a Franco-kormány külügyminiszterével. Ugy tudják, hogy Németország és Olaszország a spanyol kormánnyal még szorosabb együttműködést fog létrehozni.

## Az olasz repülők teljesítménye és veszteségei a spanyol harctéren.

Római jelentés szerint közvették az olasz repülők spanyolországi szereplésének adatait. Az olasz repülők 903 ellenséges repülőgépet lőttek le, míg maguk 88 gépet vesztek. A repülőgépek személyzete közül 59 olasz tiszt, 57 altiszt és 58 légionárius esett el.

A Popolo d'Italia hasábjain Virginio Gayda, a lap főszerkesztője, vezércikkben foglalkozik a Spanyolországban harcoló olasz repülők hősiességéről.

A légi haderő — írja Gayda —, ha nem is dönthet el ütközeteket, de fontos tényező a hadseregben. Mussolini felismerte a légi haderő nagy jelentőségét és Olaszországot olyan repülőgépekkel szerelte fel, amelyekhez más országokban szinte nem akad hasonló. Olaszországnak 400 bombavető repülőgépe van, amelyek 1000 tonnával leszállás nélkül 2000 kilométer hosszú utat is megtesznek, 400 kilométeres óránkénti sebességgel. Így a Földközi-tenger bármelyik pontjára rövid idő alatt el tudnak jutni London fölé is, ahol ledobják bombáikat és leszállás nélkül visszatérhetnek kiindulási pontjukhoz. Fokozzák a légi haderő teljesítményét a kitűnő támpontok, amelyeknek segítségével a Földközi-tenger vidékének bármely pontját felkereshetik.

## A magyar kormány minisztertanácsa

Budaestről jelentik: Kedden a magyar kormány gróf Teleki Pál miniszterelnök vezetésével minisztertanácsot tartott. A minisztertanács folyamatosan lévő ügyekről tanácskozott.

## Alaptalan közlések egy budapesti lapban Romániáról

(Nagyvárad.)

alkalmunk volt arra, hogy a „8 Órai Újság” című budapesti napilap március 28-iki, keddi száma a kezünkbe jusson. Az említett lapszámában „Magyarellenes terror dühöng Romániában” cím alatt egy cikk jelent meg, mely további feltűnő alcímekkel a romániai mozgósítás pánikjáról, az itteni iskolákban folyó magyarellenes uszításokról, a mócvilégi és bucsuresti román lakosság magyarüldöző magatartásáról, erdélyi rémuralomról, a rádiókészülékek elkobzásáról és más hasonlókról ad közléseket. Amennyire a magunk körében szerzett értesülésekből meggyőződhetünk, kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a budapesti lap közlései alaptalanok.

A katonai behívások folytán természetes következmény volt bizonyos mozgalmasság, de egyébként minden vonalon csak nyugalomra és rendre törekvést észlelhetünk. Ha egyes rémhírek keltek szárnyra, azok alaptalansága is mihamar kiderült, s így a közhangulat tárgyilagos alakulását nem tudta megzavarni.

Az említett magyarországi lap feltűnő közléseivel szemben azok, akiknek a többi magyarországi lapokba is alkalmuk volt betekinteni, különös tényként állapíthatják meg, hogy a többi magyarországi lapok a „8 Órai Újság”-éhoz hasonló közléseket egyáltalán nem hoztak Romániáról. Ebből azt lehet következtetni, hogy csak a „8 Órai Újság” mögötti magyar ellenzéki csapat érdeke az, ha az ottani kormány külpolitikai kiegyenlítésekre törekvését bizonyos hangulatkeltésekkel zavarják. Az itteni magyar népkisebbségnek semmiesetre se

érdeke, hogy ilyen zavaró hangulatkeltések történjenek. Nekünk biznunk kell és lehet abban, hogy — mint Gafencu külügyminiszter a legutóbb is kifejezte, — a román-magyar szomszédsági viszonyban a kiegyenlítő felismerések útja nyitva marad és ez úton a szükséges egyetértés mihamarabb elkövetkezik.

## A nyakam merev a fájdalomtól



— Mit csináltál, hogy nyakfájásom ily hamar elmúlt?

— Az egyetlen hatásos szert használtam: bedörzsöltelek **CARMOL** \*)-al.

\*) Carmol a legjobb bedörzsölőszer megfázás, gripa, reumatikus fájdalmak és íz ellen

Albert István riportja:

# GYERGYÓSZÁRHEGY, a legrégebb alapítású székely mintaközség

— Kiküldött tudósítónktól —

Gyergyószárhegy, március hó.

Gyergyószentmiklóstól hat kilométerre fekszik, a történelmi Tatárdomb közelében, az 5500 színezékely, katolikus vallású lakost számláló gyergyói nagyközség: Gyergyószárhegy. A község fekvése, különösen a Marosvölgyéből tekintve rendkívül festői, nyaralóhely jellegű, a Szármányhegy oldalában épült fenyőkoszorúta Ferences kolostorral, templommal, temetővel, majdnem olyan magasságban épített katolikus plébániai templommal, papilakkal, emeletes katolikus iskolájával.

Amint leszállottunk a szíves és barátságos Fülöp József főállatorvos, a község szülöttjének gépkocsijáról, önkéntelenül a szelíd hegy kigyózó útjára léptünk.

Az 1488. évben, Mindenszentek tiszteletére épített, műemlékszámbamenő óserégi templom tővében épült, ugyancsak többszázéves plébániai lakás iródjában fogad Ambrus József csik-somyói származású plébános.

**Egyházi és iskolai helyzetről nyilatkozik a plébános.**

— Egyházi, vallási szempontból — mondja a fiatal plébános — teljesen kifogástalanul viselkednek a híveim. Természetesen mind katolikusok, az 5500 lakosból talán egy százalék sincs más. Eljárnak a templomba, rendezett családi életet élnek, vallási kötelezettségeiket híven teljesítik úgy, hogy Beredő Tibor segédlelkészre, valamint P. Sándor Szerafin házfőnök vezetésével működő ferences paptestvéreimen kívül Fazakas Gáspár, itt letelepedett ny. paptanár igazgató önkéntes közreműködésére is szükségünk van a vasár- és ünnepnapon szentmisék bemutatásának szentségek kiszolgáltatásánál, nem is említve a hittanítást. Az egyházi és iskolai adót rendszeresen csak az idén vetették ki tíz év után, azt a hívek igyekeznek tehetőségük szerint meg is fizetni.

## A háromszázéves kolostor boltívei között

Árnyas, fenyves hegyoldalba ágyazott, gondozott temető mellett visz fel útnak még magasabbra, az örökzöld fenyvesek között titokzatosan fehérülő kolostorhoz, a vele összeépült óserégi templomhoz. P. Sándor Szerafin házfőnök szívélyesen fogad. A zárdában találtuk még P. Kelemen Konrád ferences atyát, akit a környék plébánosait állandóan kísérő munkásságáért „repülő barát”-nak is becéznek. Itt van a székhelye P. Lukács Mansvét népszerű misziós atyának is, akit meg akartunk látogatni, de nem találtunk szobájában: misztérium tart, mint rendszeren most is, székhelyétől távol. Meghatva szemléltük azonban a XI. Pius pápa eredeti aláírásával ellátott emléképet, melyet a neves népszónoknak háromszáz-nál több miszió tartásáért elismerésképpen küldött.

— A zárdá és templom eredete — mondotta P. Szerafin házfőnök — mintegy négyszáz évre nyúlik vissza és azokat, az ezen a hegyen keresztalakban Lázár grófok egyik Rómában járt őse, álmaiban kapott isteni sugallat értelmében épített faépületből alakították át egy templommá és zárdává. A Lázár grófok, mint kegyurak, köztük Lázár István Csik, Gyergyó és Kászonszék főkapitánya igen sokat tett a zárdáért különösen Rakóczy György, a kálvinista I. Apaffy Mihály erdélyi fejedelmek tiltó és korlátozó rendelkezései idején. 1749-ben egyesítették az öt kápolnát, és ugyanakkor kezdték meg a zárdá építését is mai formájában. 1872-ben a zárdát és templomot tűzvész pusztította el. A réginek megfelelő mai formájában újraépült templomot és kolostort Mária Terézia 1744-ben véglegesen a Szent Ferenc rend birtokába adta.

**Az ősi kastély romjai között.**

A Szármányhegy aljában feküdt a valamikor büszke bástyákkal, karcsú tornyokkal, „kasztómlóccal” ellátott, XVI. században épült, gróf Lázár-család emeletes kastélya. Ma csupán nagy, dícsőséges történelmi idők, emlékeket sugtató, égnék meredező fal, csodálatosan egyeneszalan megmaradt gólyafészkes kémény, csiga-bigák

— Vallásos jellegű egyesületünk a Székely Krisztina ny. tanítónő vezetése alatt álló Rózsafüzértársulat, mely az Oltáregylet és Katolikus Miesziótársulat működési körét is betölti. Legényegyletünk is működik, természetesen azonban a helybeli ferences atyák vezetése alatt van Szent Kereszt Szövetség, valamint Szent Ferenc harmadik rendjének népes és virágzó tagozata. Egyházi énekkarunk is a helybeli kántor vezetése alatt.

**Hét katolikus és ugyanannyi állami tanító látja el 740 tanköteles oktatását.**

— Kitűnően felszerelt héttanerős hitvallásos iskoláinkban Szopos Károly ig-tanító, Szopos László, Mihály István, Ferencz Márton, Csörgő Lajos, Szoposné Borbély Jolán és Mihály Etel tanítók, illetve tanítónők látják el az elemi oktatást minden dícséretet megérdemelve. Tanköteles gyermekeink száma 740 a így az állami oktatás részére, a község által épített új és egy régebbi iskola ugyancsak hét tanerőjének is jut tanuló létszám, mert gyermek községünkben, hálá Istennek, van bőven. Az állami tanerők közül egy, Bartos Béla magyar, a többi román.

Egyházi főgondnok Anghy István földbirtokos, gondnok-jegyző Czimbalmás Imre. Mindketten, derék és lelkes egyháztanácsosaimmal, nagy anyagi és erkölcsi erőfeszítéseket tesznek az egyházközség vallási és iskolai boldogulásáért. Anghy István, aki a község legtekintélyesebb és legnépszerűbb embere, képviseli községünk az Egyházmegyei Tanácsban. Híveink számának rohamos szaporodása közelebbi szükségessé teszi a másik képviselő beállítását is.

Egyébként májusra várjuk Márton Áron püspököt hivatalos látogatásra. A lakosság székegy szívvel, ezékely öltözetben, meleg szívvel várja.

kedvelt pusztaúró törmelék. Ebben a kastélyban nevelkedett annakidején Bethlen Gábor erdélyi fejedelem is. A család ősfoglalásos eredetéből meg lehet állapítani, hogy Gyergyószárhegy egyike a legrégebbi székely alapítású községnek, melyet az Anghy, Czimbalmás, Ferencz, Ambrus, Dezső, Fülöp, Szabó ősrégi nemesi székely családi nevek is bizonyítanak. Hogy mégis fejlődésében bizonyos visszaesés volt egykor észlelhető, azt jórészt az akkori földesur politikának lehetet kösönteni. Ma, Szárhegy megőrzött ősi népi értékeiben, erényeiben hatalmas fejlődésben van. Tiszta, egészséges, rendezett község.

A Lázár-család harmincezer holdas erdős, legelő és mezőgazdasági birtokából eladás, kiejáratás, elzárlogosítás miatt nem maradt más, mint a kastély és gazdasági udvarház romjait őrző belső terület és a romok mentén kegyeletből fennhagyott tízméteres sáv. Vormayer Frigyes volt gazdatiszt kezére került jelentékeny érték ingatlan vagyon vétel útján.

A történelmi idők felemlegetésével egyidejűleg meg kell emlékeznünk a község határában emelkedő 800 méter magas Tatárdombról is. A templomokat kiraboló, felégető, a székely népet rabszjira fűző kegyetlen tatárhordák itt 1550 körül döntő vereséget szenvedtek Szárhegy férfainak, sőt nőinek bátor fellépése folytán. Több ezer „kutyafeű tatár” harapott itt fűbe. A dombon ácsolt hatalmas tömegsírba temették őket. Innen az elnevezés: Tatárdomb. Ezt hivatalos ásatások is igazolták.

**Mi az a „csepegés?”**

A szárhegyi székely hősök késői unokái méltóak őseikhez. Anghy István földbirtokost, a Borszékelyi közbirtokosságot, Sajgó Józsefet, a szárhegyi közbirtokosságot elnökét, a birtokosság két és fél-millióval épített pompás palotájában találjuk. Zakariás Jenő v. községi jegyzővel, a „falu ősi lexikoná”-val együtt beszélnek a község gazdasági életéről. Maguk a pusztá számadatok is mindennél ékebben beszélnek: fejlett gazdasági,

kultúrális, ipari, kereskedelmi és társadalmi élet van.

A községnek 42 ezer hold tagosított birtoka van. Ebből mezőgazdasági művelés alatt áll 11 ezer hold. Különösen „pityóka”, zab és rozs olyan mennyiségben és minőségben terem, hogy nagyobb eladások is történhetnek belőlük. Magának a közbirtokosságnak mintegy negyven millió leif értékű 6000 holdas erdeje van. Költségvetése egy és fél millió lei.

Itt székel a borszékelyi közbirtokosság is. Evi költségvetése egymillió hétszáz ezer lei. Mintegy 120 millió vagyonértéke van. A jövedelemből megfelelő arányban készpénzben részesedést kapnak a tagok is. Ezt „csepegés”-nek hívják a székelyek. Eppen „csepegett” a borvíz, amikor oltjártunk: pénzt osztott ki a közbirtokosság vezetője azoknak a tagjainak, akiknek köztartozásaik nem voltak. Mert itt is részen van az adókinestári

Igen jelentős értékű, szép gazdasági felszereléssel, könyvtárral rendelkező, az E. G. E. kötelekbe tartozó Gazdaköre is van a gazdatisztadalomnak. Anghy István elnökléte és Sajgó József al-elnökléte mellett. Nemcsak a címe van meg, mint legtöbb helyen, hanem fejlett élet, felvilágosító, népszerűsítő munka. Kitűnő vonós és fúvószenekara, valamint énekkara is van a Gazdakörnek ifj. Mardirosz Gyuda vezetésével.

**Legfejlettebb állattenyésztése Szárhegynek van Csikmegyében.**

Szarvasmarhák száma: 4850. Feltűnő a lovak kevés száma. Mindössze kétszáz ha van. Egymillió kétszáz ezer leif épített apaállattállója van. 15 elsőrendű fajbikája és egy telivér ménje van a községnek. Fülöp József főállatorvos közreműködésével most alakítják meg az állatszindikátust. Ez abból áll, hogy osztályoznak, törzskönyvelnek a községben minden állatot tenyészfaj, piaci értékesítés, tejelő és igáshasználat tekintetében s így olyan elsőrendű fajkiválasztódás történik, mely az éghajlati, legelői és takarmányozási különleges székely viszonyoknak legjobban megfelel. Az apaállatok takarmányozására Marieşan jegyző indítványára most vásárolt a Legelőtársulat egy 25 holdas elsőrendű kaszáló.

**Közigazgatási élet.**

A községi jegyző: Marieşan Valeriu. Bíró: Gurzó Ignác. Három milliós költségvetéssel dolgoznak. Pótadó nincs. Községi állóerdő ezidő-szerint mintegy 1200 hold. Volt több is, de „elcsepegett”, ahogy a lakosság erre is mondja. Községi utak javítása, jegyzői lakás, községi fürdő, kórház és vágóhíd építése szerepelnek nagyobb tételekkel a költségvetésben.

Az anyakönyvi adatok szerint a múlt évben 149 gyermek született, halálos esetet bejegyeztek 81, míg házasságot 27 esetben. 8 italmérése van a községnek, tehát mintegy hétszáz lakosra esik egy. Verekedés azonban ritka. A szárhegyi márvány termelése tőkehiány miatt csupán utcai kavicsozásra, nagyobb épületek díszesebb kövekkel való építésére szorítkozik. A lakosság „feredőnek” nyárban a Marost használja. Ennek a partján van egy borvízforrás is.

Községi orvos dr. Dénes János, gyógyszerész Halmágyi Ernő. A közegészségügyi viszonyok kitűnőek. Látszik is a halálozási arányszámon. A községből takaros, tiszta székely leányok jelentős számban szolgálnak, de az ókirályságheli városokba nem mennek. A háziipari szövőés emiatt nem nagyon áll magas színvonalon.

Két fürdőüzeme is van a falunak: egyik a Rác Ignác keresztyén kezében. Üzemben vannak.

**Egy szál nefeletjs Szini Lajos sírjára.**

Az csak természetes, hogy kegyeletos lélekkel felkerestük Szini Lajosnak, a józú, széptehetségű, tragikus sorsú szárhegyi székely író sírját is és az emlékezés egy szál nefeletjét helyeztük a Szini-család sírkertjében édesanyja bronzplakettes síremléke mellett jeltelenül, hatodik éve porladó sírdombjára...

## Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók  
**dr. Karácsonyi János** püspök  
összes művei:

- A magyar nemzet honalapítása 896—997  
ára 40 leif helyett 20 leif
  - Új adatok és új szempontok a székelyek  
régii történetéhez ára 50 leif helyett 20 leif
  - A magyar nemzet áttérése a nyugati ke-  
reszténységre 100 leif helyett 50 leif
  - Szent Ferenc rendjének története Ma-  
gyarországon 1711-ig I. 300 leif h. 150 leif
  - Szent Ferenc rendjének története Magyar-  
országon 1711-ig II. 300 leif h. 150 leif
- Vidéki megrendeléseknél plus 15 leif portó.

### Öt esztendő óta elköltöttem több mint 130.000 leit...

Írja nekünk Kertész Gyula nyug. szeszgyárvezető Targu-Secuesből, majd folytatja:

...Az Önök által küldött egy üveg GASTRO D. amerikai gyógyszer már annyira javította nagymérvű ideges gyomorbetegséget és lekötötte savképződésemet, hogy bátran mondhatom, ma Istennek hála 60 százalékkal egészségesebb vagyok és enni is tudok, amit eddig csak félve és igen kis mennyiségben tudtam. Szíveskedjenek egy üveg Gastro D-t utánvétellel küldeni, hátha a második üveg használata által teljes gyógyulást kaphatok, amit Isten után remélek is. Másoknak is bátran ajánlom a Gastro D-t.

Ezen sorokhoz minden kommentár felesleges. Orvosok is ajánlják.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban vagy postán megrendelhető 135 le utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, București, Calea Victoriei 124.

### Rossoni olasz földművelésügyi miniszter Budapesten

Budapestről jelentik: Rossoni olasz földművelésügyi miniszter kedden este a triezsi gyorsvonattal Budapetre érkezett. Az olasz földművelésügyi miniszter díszes fogadtatásán a magyar kormány részéről megjelent gróf Teleki Mihály magyar földművelésügyi miniszter, gróf Vinczi olasz követ, valamint a követség személynéje és a budapesti olasz faszó tagjai és a nemzeti ezocialista alakulatok küldöttségei.

### Nem lesz adókiivetés az új költségvetési évben sem

Az iparosok, kereskedők és szabadfoglalkozásuk eddigi adóját húsz százalékos emeléssel vezetik elő az új pénzügyi évrre.

București. Saját tud. A gazdasági szakértelem nemrég mozgalmat indítottak, hogy a kormány ez évben se tartson adókiivetéseket, hanem a múltévi adót vezettesse elő az új pénzügyi évrre is. A mozgalommal kapcsolatban Mitita Constantinescu pénzügyminiszter az 1939-40. évi költségvetési törvénybe új cikket iktatott be, mely szerint az ipari és kereskedelmi vállalatoknál, valamint a szabadfoglalkozásuknál ez évben nem lesz adókiivetés, hanem az 1938. évi adót vezetik elő, húsz százalékos emeléssel. Ez évben tehát csak ama ötmillió leinél nagyobb saját tőkéjű vállalatoknál lesz adókiivetés, amelyek az adótörvény szerint, melegeik alapján adóznak.

### Minisztertanács elé viszi a szlovák kormány a határkérdés ügyét

A magyar-szlovák bizottság előreláthatóan csütörtökön folytatja tárgyalásait. — Védőrizeti és munkatábori rendszer Szlovákiában.

Pozsonyból jelentik: Kedden este Budapestről visszaérkezett a szlovák-magyar vegyesbizottság szlovák küldöttsége Pozsonyba, amely magával hozta a magyar kormány elrendelési javaslatát. A küldöttség megérkezésekor már összeülve találta a kormány tagjait, akiknek beszámolt budapesti tárgyalásai eredményéről. A vegyesbizottság előreláthatólag csütörtökön folytatja megbeszéléseit. Az ideiglenes fegyverszünet addig érvényben marad. A szlovák kormány szerdán valószínűleg minisztertanácsra ül össze és megbeszéli a küldöttségnek adandó utasításokat.

#### Munkatáborok Szlovákiában.

Pozsonyból jelentik: A szlovák kormány hivatalos lapja rendeletet közöl, amely felhatalmazza a belügyminisztert, hogy védőrizetbe helyezték mindazokat, akik a szlovák állam elleneségei és akik útjában állanak az úgynevezett szlovák átépítő munkának. Az ilyeneket munkatáborokba viszik és fizikai munkát végeztetnek velük.

#### Prhala visszatért Prágába.

Prágából jelentik: Prhala tábornok kedden visszaérkezett Prágába.

## Két újabb óriás csatahajót épített az Egyesült Államok kormánya

Franciaország további száz repülőgépet rendelt Amerikától

Washingtonból jelentik: Roosevelt elnök felhatalmazást adott az Egyesült Államok tengeri haderő parancsnokságának két darab 45 ezer tonna űrtartalmú csatahajó építésére. A csatahajók építését hivatalos helyen azzal indokolják, hogy a külügyi hivatal értesítései

szerint „bizonyos nagyhatalom” hasonló űrtartalmú csatahajókat épít.

Másik washingtoni jelentés szerint Franciaország újabb 100 darab bombavető repülőgépet rendelt az Egyesült Államoktól. Ezzel a 100 géppel Franciaország eddig összesen 715 repülőgépet rendelt Amerikában.

## Rövidesen befejezik a Szamos-völgyi vasútvonal átépítését

Tehermentesítik a szatmár-nagyváradai vonalat. — Új menetrend lép életbe

Nagybánya. Saját tud. Részletesen beszámoltunk arról, hogy a CFR vezérigazgatósága megkezdte a Szamos-völgyi vasútvonal fővonalára való átépítését. A tervnek közgazdasági szempontból óriási jelentősége van, mivel az északi országrészt eddig csak a kolozsvár-nagyvárad-szatmári vasútvonal kapcsolta be az ország területébe. A Szamos-völgyi vasút építménye gyenge volt és a nehezebb szerelvényeket nem bírta el. Ennek tudható be, hogy Szatmár és Kolozsvár között az utazás ezen a vonalon nyolc órát tartott.

Az átépítés alkalmával csaknem az összes közbeeső állomásokat kibővítették. Zsibón hatalmas vasúti gócpont létesült. Nagybánya vasúti állomásának képe is megváltozott. Az állomás területét mintegy fél kilométerrel meghosszabbították, a vasúti fűtőházat kibővítették és a gépeket Szatmárról részben ide vezényelték.

A pályaépítést legnagyobb részben befejezték, ugyancsak a vasúti hidak is elkészültek. A vasút vezérigazgatósága már meg is kezdte az új befektetés célzerű kihasználását, ami természetesen olyan intézkedésekben nyilvánul meg, amelyekből a nagyközönség is előnyökhöz jut. Így három új vonatjáratot iktattak be Nagybánya és Kolozsvár között.

#### AZ ÚJ MENETREND

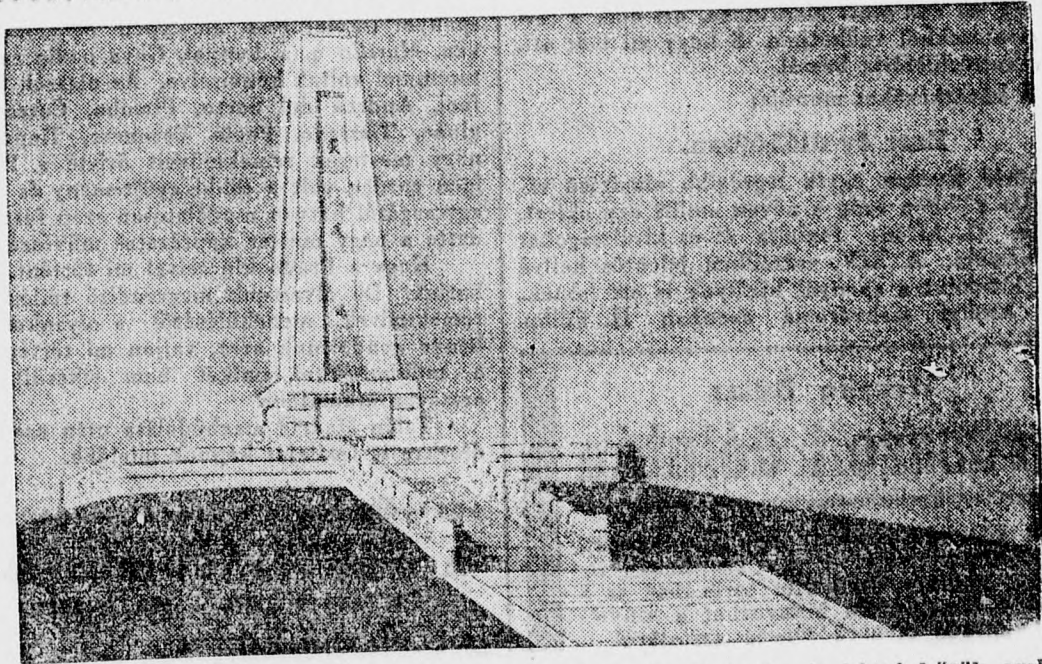
Az új vonatjáratok menetrendje egyébként a következő:

Kolozsvárról jelentik: A CFR București-Nagyvárad és Apahida-Dés-Nagybánya közötti vasúti forgalom feljavítása érdekében március hó 25-től kezdődőleg elrendelte két Kolozsvár-Apahida-Dés-Nagybánya között közlekedő gyorsvonat-szerelvény heállítását. Az új gyorsvonatok a 414. és 413-as rendszámot viselik. A

414-es gyors Kolozsvárról 23 órakor indul, Szamosujvárra érkezik 0.12 perccor, Désre 0.30, Zsibóra 2.03 és Nagybányára 3.23 perccor. Apahidán csatlakozás van a 31-es Rapiddal, amely 14.00 órakor indul Bucurestiből. A 413-as gyors indul Nagybányáról 3.55 perccor, Zsibóról 5 óra 40 perccor, Désről 7 óra 26 perccor, Szamosujvárról 7 óra 45 perccor és Kolozsvárra érkezik 8 óra 45 perccor. Apahidán csatlakozása van a 32-es Rapiddal, amely Bucurestibe érkezik 18 óra 32 perccor.

Ugyancsak a fenti vasútvonalon történő közlekedés feljavítása érdekében a jelenlegi 4164. és 4165-ös Kolozsvár-Dés között közlekedő motorosvonatokat március 25-től kezdődőleg gőzvonattal cserélték fel és ezek a szerelvények a kolozsvár-dési vonalat Nagybányáig meghosszabbították. A 4164. számú személyvonat indul Kolozsvárról 19 óra 38 perccor, Szamosujvárra érkezik 20 óra 48 perccor, Désre 21 óra 0.7 perccor, Zsibóra 23 óra 0.2 perccor és Nagybányára 1 óra 0.5 perccor. Apahidán csatlakozása van a nagyvárad-i személyvonattal és a gyorsal, amely Bucurestiből indul 8 óra 15 perccor. A 4155. számú személyvonat indul Nagybányáról 6 óra 37 perccor, Zsibóról 8.48 perccor, Désről 10.52 perccor, Szamosujvárról 11.09 perccor és Kolozsvárra érkezik 12.25 perccor.

Apahidán csatlakozása van a Nagyvárad felé haladó személyvonattal és a gyorsal, amely Bucurestibe érkezik 23.50 perccor. Ugyancsak március 25-től kezdődőleg a Dés-Zilah között közlekedő motorosvonat menetrendje a következőképpen módosul: Désről indul 7.08 perccor (6.20 p. helyett), Zsibóra érkezik 9.13 perccor és Zilahra 10.05 perccor (9.12 p. helyett.)



A japánok Shanghaiban emlékművet emeltek a háboruban elesett japán és kínai hősök emlékére

# EMBEREK ÉS TÁJAK

## Az ezeréves Madrid

A középeurópai események kissé elterelték a figyelmet a spanyol testvérharc végső kifejléséről. Míg Középeurópában térképalakító nagy dolgok zajlottak le szinte pár nap alatt, addig Spanyolországban is erős iramban jutott el a harc — Madrid kapitulálásáig. Ma már a nemzetiek lobogói lengenek a sok megpróbáltatáson átment világváros palotáin s az ezeréves Madridba talán most már beköltözik a nyugalom is.

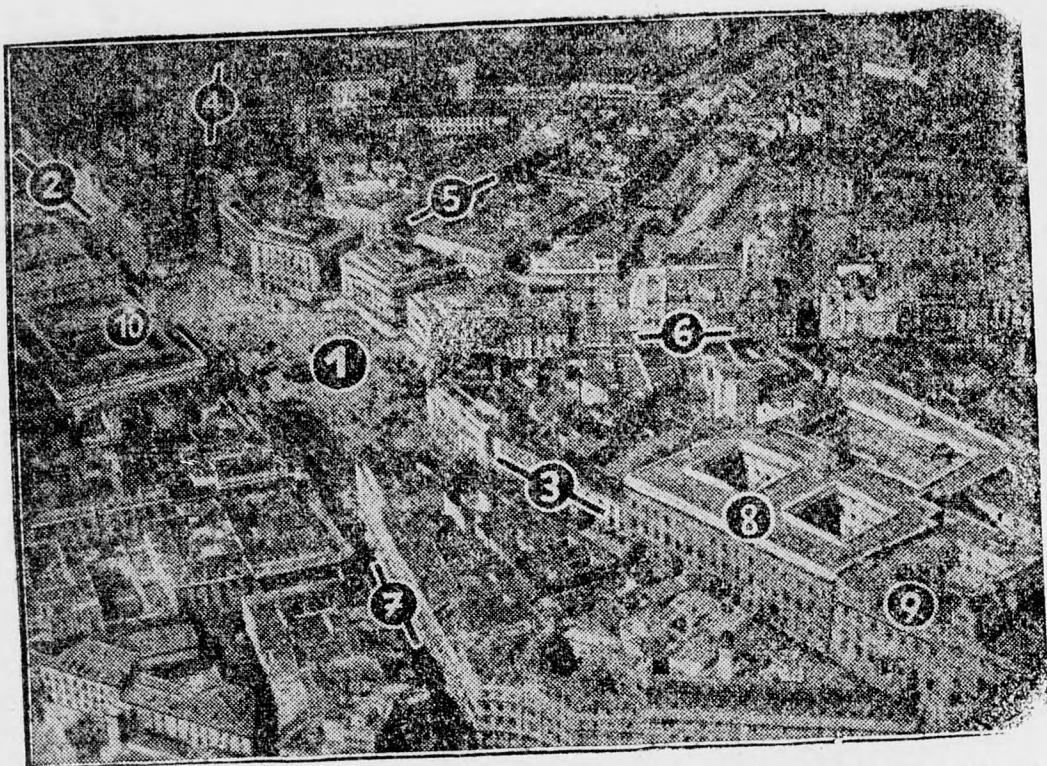
Valamikor jobban szerettem volna eljutni Madridba, mint Párizsba. Általában Spanyolország és Madrid az ott felhalmozódott sok műemlék, remekmű, inkább vonzott, mint Európa bármely más

tette. Madridban kötötték békét 1526-ban V. Károly és I. Ferenc, 1617-ben Spanyolország és Velence.

### A remekművek.

Madrid „szíve“, a szép belváros középpontjában elterülő hatalmas, parkírozott tér a Puerta del Sol, (képünkön az 1. sz.), amely körül a középületek s magánpaloták sokasága épült. Az egykori erődítményeket, bástyafalakat régen lerombolták már és ezek helyén csak három kapu maradt meg, amelyek ma diadalívkeül szolgálnak.

Képünk a belváros szívet mutatja madártávlattól. Itt vannak: a Salle Mayor (2), a Salle del



kulturcentruma. Amde, ha ma fel akarnám kezni azokat a műkincseket, amiknek látására valaha vágytam, — bebonyolhatnám a fél világot, hiszen Velazquez, Murillo, Goya és a többiek csodálatos alkotásai szétszóródtak, vagy elpusztultak a testvérharc alatt. S kétségtelen, hogy maga Madrid sem lehet most a kapitulálás idején olyan, amilyennek a magamfajta műkincsrajongók elképzelhetik. Hiszen volt idő, nem is olyan régen, amikor tonnaszámra hullottak az ősi városra a repülőgépek bombái.

Visszont volt idő, amikor nemes spanyol grandok és büszke, forró szemű senyorok sétáltak az ősi város csodaszép parkjaiban s messzi kontinensek globetrotterei ösztönöztek oda, hogy a Prado kincseit megcsodálják.

Vajjon hova lettek a Prado kincsei? A büszke grandok s a lobbanékony senyoríták?

Hogy mi van most Madridban, azt csak a távirati jelentésekből tudhatjuk. S hogy mi volt ott, arról a kultúrhistoria beszél.

S a következőket mondja:

### Ezer év dióhéjban.

Madrid Európa egyik legrégebb alapítású városa. Már 939-ben ezen a néven említi egy okirat. 1083-ban II. Alfons foglalta el és kiváltságokat adott számára. A XIV. században jelentős helyé nőtt, s időnként a spanyol királyok is ott laktak. Végleg királyi székvárossá azonban II. Fülöp

Arsenal (4), a Salle del Prasiados (5), a Salle de la Montera (6), a Salle Alcala (3), a Carrera de S. Geronimo (7), az egyedüli gótikus templom és a Salle de Alcala (9), amelyben a pénzügyminisztérium van és a Szépművészeti Akadémia; s a belügyminisztérium (10), a Puerta del Solon.

Madrid egyik legszebb és legértékesebb palotája a Prado-múzeum, amely a San Jeronimo-térségen épült 1785-ben és Juan de Villanueva tervei szerint 1898-ban újjáalakították. Európa egyik legrégebb múgyüjteményét őrzik a Prado falai. A múzeum alapítása V. Károly császárig megy vissza és igen jelentékenyen gyarapították a gyűjteményt a Fülöpök. A Pradoba kerültek 1836-ban a kolostorból elvitt ó-spanyol és németalföldi festmények is, amelyekkel kétezernél többre szaporodtak a Prado régi festményei.

A gyűjtemény főértéke volt természetesen a spanyol iskolai rész, amelyben Velazquez kb hatvan, Murillo u. a. képpel, Goya pedig egész külön teremmel voltak képviselve. Az olaszok közül Raffael, Andrea del Sarto, Piombo, Corregio, Giorgione, Tiziano, Paolo Veronese, Tiepolo s más nagy mesterek remekműveit őrizte a Prado. De igen gazdag volt a többi gyűjtemény és Rubenstől egymagától hatvan csodálatosan szép festmény hirdette a nagy mester káprázatos művészetét.

Hogy a Prado kincseivel mi történt, nem tudhatjuk. De olvastunk megrendítő tudósításokat a remekművek meneküléséről s olyankor megdöbbentve gondoltunk arra, vajjon mi történt azokkal a műkincsekkel, amiket nem sikerült Franciaországba átmenteni?

Talán Madrid meghódolása után ezekre a kérdésekre is feleletet kapunk mielőbb.

(—1a.)

### A nagyváradi mozgóképszínházak műsora:

DORIAN: HABANERA.  
CORSÓ: OLIMPIASZ. II. rész.  
APOLLÓ: HÁROM EMBER A HÓBAN.

szekkel jaro derékfajas, mellszorulás, szivdobogás és szédülési rohamok esetén reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűviz csakhamar kellemes megkönnyebbülést eredményez. Kérdezze meg orvosát.

## Tisztújító közgyűlést tartott a dévai római katolikus egyházközség

A püspök köszönő leirattal tüntette ki az egyházközség vezetőit és tagjait az új templomépítésben kifejtett áldozatkésztségükért

Déva. Saját tud. A dévai római katolikus egyházközség tisztújító közgyűlést tartott nagyszámú egyháztagnak részvételével a zárda nagytermében. P. Varga Ireneusz plébános, zárdaifőnök, imájában a királyra s a királyi családra kért áldást, majd a kormány tevékenységére. Megemlékezett az elhunyt pápáról és püspökről s megemlékezett az új pápa s az új püspök személyét, akiknek működése elé az egyházközség is a legnagyobb bizalommal tekint. Felemlítette, hogy az elmúlt év a dévai római katolikus hitközségben az áldozathozatal s a mintamunka éve volt. Felolvasta a püspök leiratát, amelyben köszönetet mond az egyháztanácának, a gondnoknak s minden egyháztagnak az áldozatkész munkáért, melylyel sikerült a „csángótelepen“ új templomot építeni. Bevezető beszédét lelkes éljenzés fejezte be.

Utána Bramberger Antal gondnok tette meg gondnoki jelentését. Az iskolás gyermekek számának csökkenése miatt a három tanerős iskolából két tanerős lett, ezek fizetésüket mindig pontosan megkapták. Tavaly szeptemberben 78 gyermek iratkozott be az iskolába, amely a feleltes állami hatóságoktól is állandóan dicséretben és elismerésben részesült. Befolyt az elmúlt év folyamán 97.047 lei egyházi adó, a kivetett adóknak 77 százaléka. Mintegy 20—20 ezer lei adóhátralékkal tartoznak a csángók az ó s újtelepről, kéri a hátralékosokat, hogy tartozásukat fizessék ki, mivel a legfelsőbb bíróság döntése az egyháznak lehetőséget ad arra, hogy az adót az állam szerveinek igénybevételével behajtsa. Az egyházközségnek 770 családja van összesen 2700 lélekkel, ebből 435 városi család 86380 leivel és 335 telepi család 25.900 leivel van megróva 1939. évre. Az egyházközség összes bevétele 187.431 lei volt, kiadása 169.617 lei, a megmaradt 17.814 lei a különböző alapokhoz osztották. Az iskola szükséglete 120.600 lei, erre fedezet csak 101.600 lei, ugy hogy a különbözetet a feleltes hatóságtól kéri.

Ezután dr. Kolosy Márton főgondnok javaslatára egyhanguan köszönetet szavaztak a gondnoknak munkájáért s elismerésképpen a kandidáló bizottság kiküldése előtt újabb három évre újból gondnoknak választották meg.

Rhémann Zsigmond temető gondnok jelentése után Zsok Fábán, a vizsgálóbizottság jelentését olvasta fel, majd Góllner Károly elnökletével a jelölő bizottság javaslatára egyháztanácsosoknak megválasztották a következőket: Adámovits Vilmos, Adámovits Richard, Czepnik Bernát, Dologh Imre, Juhász Lajos, dr. Kozma József, Kovács Ernő, Krupánszky János, Lengyel Gábor, Mátray Béla, Mátray József, P. Ráduly Kolos, Rhémann Zsigmond, Spák Alajos, Steidl Károly, Sturek József, Schultz Pál gyógyszerész, Szombatfalvy Sándor és Titz Ferenc. Régi telepről: Zsik Fábán, Lovás Gergely, Zsok István, Szócs Gergely, Káslér Lajos, Daradics Ferenc. Új telepről: Gáspár Antal, Lovás Ferenc, Molnár András és Szócs Antal. A gyűlés imával ért véget.

## XII-ik PIUS pápa

### Oszentsége

magasztos, lélekemelő beszédei, amelyeket pápai legátusi minőségében az az eucharisztikus világkongresszuson elmondott, valamint a róla és magáról a kongresszusról készült több száz gyönyörű

mélynyomatu fénykép emelik az

### EUCHARISZTIKUS EMLÉKALBUM

értékét, mely nemrég került Romániában forgalomba és amely megrendelhető az

### ECCLESIA könyvkereskedésben

Nagyvárad, Str. Regele Carol II. No. 1

A díszes kiállítású album ára 420 lei, plus 30 lei portó.

A nagy érdeklődésre való tekintettel még ma adja fel megrendelését.

## Heszke Béla: Brüsszeli délután

Hat külföldi író, hat remekbe sikerült irodalmi portréját és egy izgalmasan érdekes élmény karcolatot tartalmaz ez a könyv, amely nem hiányozhat a művelt katolikus olvasókörzönség asztaláról.

Ára: 40 lei.



# LEGUJABB

## Ülést tartott a kormány gazdasági bizottsága

**Az igazságügyminiszter körrendeletét adta ki, hogy a katonai behívás alatt álló ügyfelek perében el kell halasztani a tárgyalásokat**

București. Saját tud. A kormány gazdasági bizottsága kedden este Armand Calinescu miniszterelnök elnöklésével ülést tartott. Az ülésen részt vett Bujolu nemzetgazdasági miniszter, Victor Slavescu hadfelszerelési miniszter, Paul Teodorescu lég- és tengerészeti miniszter, Marinescu tábornok egészségügyi miniszter és Ralea munkaügyi miniszter.

București. Saját tud. Victor Iamandi igazságügyminiszter körrendeletet küldött a bíróságoknak, hogy a katonai behívások tényét vegyék figyelembe a bírósági tárgyalásokban. Ha az ügyfél vagy ügyvéde a katonai behívás miatt nem jelenhetett meg, a pereket el kell halasztani. — Ugyanehez a rendelkezéshez alkalmazkodni fognak a békebírók is.

## Széleskörű angol-francia katonai szövetség készül Párizsban

**Az angol vezérkari főnök évégett utazott a francia fővárosba**

Londonból jelentik: A „Daily Mail” szerint lord Gort tábornok, az angol vezérkar főnöke, párizsi tartózkodása alatt széleskörű angol-francia katonai szövetséget készít elő. Ugy tudják, hogy az új katonai szövetség támogatná Lengyelországot és Romániát és kiterjedne Hollandiára és Svájcra is. Ez a szövetség volna hivatva, hogy Németország nagy nyomását ellensúlyozza. A szövetségről tájékoztatják az Egyesült-Államokat is. Szovjet-Oroszország nem vesz részt az új szövetségben. Lengyelországnak és a kisebb államoknak azonban csak abban az esetben ígérnek meg a támogatást, ha bizonyos kötelezettségeket vállalnak a nagy németellenes szövetségben és belépnek az ugynevezett védővonalba. Ezek az államok az eddigiek szerint Lengyelország, Románia és Jugoszlávia lennének.

Mértékadó angol politikai körök ellenzik azt a tervet, hogy Anglia katonai kötelezettségeket vállaljon a kontinensen.

**Chamberlain pohárköszöntőben kijelentette, hogy örültség volna az általános védkötelezettség behozatala.**

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök a konzervatív párt 1922-68 bizottságának keddi éjszakai lakomáján pohárköszöntőt mondott. Chamberlain pohárköszöntőjében máró kitálalásnak mondta azt, hogy az angol kormány kebelében ellentétek állanak fenn. Csehország és Morvaország bekebelezése óta a kormány még szilárdabb, mint volt és különösen a fegyverkezés ügyében nagy tevékenységet fejtett ki. Kijelentette, a többek közt Chamberlain, hogy örültség volna megzavarni a kormány és a szakszervezetek közötti jó viszonyt az általános védkötelezettség behozatalával.

## Aspanyolköztársaság minden vidékéről sietnek a meghódításra

**Ünnep Barcelonában. — Miaya köztársasági tábornok, a Nemzetvédelmi Tanács elnöke az utolsó pillanatban elmenekült Madridból**

Madridból jelentik: A murciai köztársasági csapatok bejelentették, hogy Murcia csatlakozik a Nemzeti Spanyolországhoz. A ciudadreali köztársasági helyőrség parancsnoka telefonon értesítette Madridot a helyőrség csatlakozásáról. Barcelonában Madrid felszabadításának hírére hatalmas ünnepeket rendeztek. Az ünnepség szóoka, Alvarez Arena tábornok, kijelentette, hogy Franco tábornok győzelme valamennyi társadalmi osztály számára békét és igazságot

szolgált. Az ünnepeken megjelent a német és az olasz konzul is. Mindketten beszédet mondtak és országuk népének örömet, szerencsekívánatait fejezték ki.

Madridi jelentés szerint Miaya tábornok, a nemzetiek bevonulása előtt az utolsó percben összes incóságaival együtt elhagyta a spanyol fővárost. Ugy tudják, hogy a legutolsó spanyol köztársasági miniszterelnök Cartagenán át a francia Marokkóba menekült.

**A román kormány nyilvánosságra hozta, hogy már 1939 február 23-ika óta elismerte a nemzeti spanyol kormányt**

București. Saját tud. A külügyminisztérium hivatalosan közli: A román kormány — de jure — elismerte a spanyol nemzeti kormányt még 1939 február 23-án. Ezt az elismerést ebben az időpontban hivatalosan a Franco-kormány tudomására hozták, azonban közös megegyezéssel elhatároztuk, hogy ezt nem tesszük közzé, mert ez a közzététel veszélyt jelentett volna számos spanyol nemzetinek, aki a madridi román követségen menedékhelyet talált. Ismeretes ugyanis — folytatja a közlemény — hogy 1936 nyarán, a forradalom kitörésekor a madridi román követségre 690 spanyol nemzeti alattvaló menekült, akiknek életét a román lobogó őrizete alatt nyújtott menedékhely mentette meg. Ezek közül utólag el lehetett

szállítani francia kikötők felé a gyermekeket és az asszonyokat és a katonai szolgáltra alkalmatlan férfiakat. Összesen 487 egyént, de az utolsó percig is 223 menekült volt elszállítva a madridi román követségen. Madridnak a spanyol nemzeti csapatok által való elfoglalása következtében a spanyol nemzeti kormánynak a román kormány által való — de jure — elismerése nyilvános jellegű nyer.

Madrid elestével a bucaresti spanyol köztársasági követség, amelyet Gomez y Rey követ vezetett, megszűnt. Ennek következtében Spanyolországot Bucarestben Prat y Soutzo márkij fogja képviselni Romániában, aki eddig a spanyol nemzeti kormány meghatalmazottja volt.

## Két pokolgép robbant a londoni Themse-hidon

Londonból jelentik: Londonnak Hammer-smid nevű városrészében kedden éjjel után egy órakor a Themse hidján két pokolgép robbant fel. A robbanás szerencsére csak jelentéktelen károkat okozott.

## Berlin tanácsolta a szlovákoknak, hogy egyezzenek meg Budapesttel

Rómából jelentik: Virginio Gayda lapja, a Popolo d'Italia élesen szembeszáll azokkal a szlovák híresztelésekkel, amelyek szerint Göbbels német birodalmi propagandaügyi miniszter azért utazott volna Budapestre, hogy befolyásolja a szlovák-magyar vegyes bizottsági tárgyalásokat és nyomást gyakoroljon a szlovák küldöttségre. Az olasz lap szerint Németország szavatolta ugyan Szlovákia határait és területét, de már Németország is szeretné tudni, hogy melyik is lesz véglegesen ez a terület. Berlin szárazon azt tanácsolta a szlovákoknak, hogy egyezzenek ki Budapesttel.

— A helyzet egyre veszedelmesebbé válik — írja az olasz lap

állapítsák meg idejében a végleges határt a mostani vegyes bizottsági tárgyaláson.

## Az abessziniai olasz alkirály az egyiptomi királynál

**A syriai arab parlament kimondotta, hogy a francia véduraság ellen megkezdi a szabadságharcot.**

Kairóból jelentik: Az aostai herceg, Abesszinia alkirálya repülőgépen Kairóba érkezett. A herceget Faruk király magánkihallgatáson fogadta. Az aostai herceg tiszteletére az olasz követségben is ünnepi fogadást rendeztek.

Damaszkuszban jelentik: A siriai parlament határozatot hozott, amelynek értelmében behatolási intézkedéseket tesznek a siriai francia behatolás ellen. Mindenekelőtt azt követelik, hogy az 1936-ban kötött szerződést tartsák be a franciák. Ez a szerződés megszüntetett Franciaországnak a Népszövetségtől kapott siriai mandátumát, s a franciáknak csak bizonyos védurasági jogokat hagyott meg; azt is csak bizonyos határidőre. A Szíriában állomásozó francia katonaság azonban a nemzeti önállósági mozgalmak ellen lépett föl. A damaszkuszi parlament kimondta, hogy amennyiben a franciák a szerződésben megszabott szűkebb hatáskörbe vissza nem vonulnak, a syriai arab nemzet maga védi meg szabadságát és jogait.

## Apróhirdetések

**Lakás**  
szavanként 3 lei

**Kiadó**  
május elsejére kétszobás utcai lakás. Nagyvárad, Str. Take Ionescu 41. szám.

**Utcai**  
két szoba, előszoba, és mellékhelyiségekkel együtt kiadó. Nagyvárad, Str. Bratianu 52.

**Kiadó**  
azonnal különbejárattal hűtőszobával, 1-2 személynek. Nagyvárad, Str. Avecescu No. 37.

**Kiadó**  
azonnal egyszobás, konyha, speizos lakás. — Nagyvárad, Str. Axente Sever 13. szám.

**Kétszobás,**  
parkettes lakás fürdőszobával kiadó. Nagyvárad, Delavrancea u. 13. szám.

**Kiadó**  
2 szobás lakás, esetleg kerttel is. Nagyvárad, Str. Dimitru Comsa 3.

**Adás-vétel**  
szavanként 3 lei

**Spárgatövek,**  
elsőrangú minőségben kaphatók Horváth Árpád szőlőjében. Nagyvárad, Cal. Ruinelor 1. (Petőfi-u. végén.)

**Különpéle**  
szavanként 3 lei

**Elvesztett**  
Nagy György névre szóló bicikli permisz. — Megtaláló keretiik adja be a kiadóhivatalba.